

Naturverdier i Merramyra, i Kongsvinger kommune

Miljøfaglig
Utredning

Rapport MU2024-135

Forsidebilde

Sentrale parti av konsentrisk høymyr i utredningsområdet, sett fra vest mot øst. Foto: Knut Hessen.

RAPPORT 2024-135

Utførende institusjon: Miljøfaglig Utredning AS	Prosjektansvarlig: Bjørn Harald Larsen
	Prosjektmedarbeider(e): Knut Hessen
Oppdragsgiver: Statsforvalteren i Innlandet	Kontaktperson hos oppdragsgiver: Marie-Louise Olsen
Referanse: Hessen, K. 2024. Naturverdier i Merramyra, i Kongsvinger kommune Miljøfaglig Utredning rapport 2024-135, ISBN 978-82-345-0687-1.	
Referat: Miljøfaglig Utredning AS har utført kartlegging og sammenstilling av naturverdier i et større myrpreget område, Merramyra, like nord for Møkeren, i Kongsvinger kommune. Arbeidet har omfattet kartlegging av naturtyper etter Miljødirektoratets instruks, i tillegg til en heldekkende kartlegging av grunntyper etter NiN og artskartlegging. Formålet har vært å få en samlet oversikt over områdenes betydning om naturtyper og arter innen gruppene karplanter, lav, moser og sopp. Naturtyper/flora: Fra kap.4. For naturtyper, med en intakt eksentrisk høymyr, to sørlige nedbørsmyrer og en gammel fattig sumpskog, alle med god tilstand, vurderes Merramyra å ha svært stor verdi.	

FORORD

Miljøfaglig Utredning AS har gjennomført kartlegging av naturverdier i et delområde foreslått for supplerende vern i Kongsvinger kommune i Innlandet. Kartleggingen er utført på oppdrag fra Statsforvalteren i Innlandet. Formålet har vært å få en oppgradering av kunnskap på områdets betydning for naturtyper, samt artskartlegging.

Kontaktperson hos Statsforvalteren i Innlandet har vært Marie Louise Olsen, som takkes for bidrag under prosjektet. Prosjektansvarlig i Miljøfaglig Utredning har vært Bjørn Harald Larsen, mens Knut Hessen har foretatt befaring, registrering og rapportering. Helge Fjeldstad har produsert kart til rapporten. Bjørn Harald Larsen har skrevet delene som omhandler fugl, samt hatt ansvar for kvalitetssikring av rapporten.

Oslo, 31.12.2024

Miljøfaglig Utredning AS

Knut Hessen

INNHold

FORORD	4
INNHold	5
1 INNLEDNING	6
2 METODE	7
2.1 NATURTYPEKARTLEGGING	7
2.2 KARTLEGGINGSVERKTØY	7
2.3 GJENNOMFØRING AV FELTARBEID	7
3 TIDLIGERE REGISTRERINGER	8
4 NATURTYPER OG FLORA	9
4.1 GENERELLE NATURFORHOLD	9
4.2 NATURMANGFOLD	9
4.3 BILDER	10
4.4 FORVALTNINGSRELEVANTE PROBLEMSTILLINGER	14
4.5 USIKKERHET OG ALTERNATIVE VALG	14
4.6 FOREKOMST AV RØDLISTEARTER	14
5 FUGL OG ANNEN FAUNA	15
6 SAMLET VURDERING AV NATURVERDIER	16
6.1 NATURTYPER OG FLORA	16
6.2 FUGL	16
7 KILDER	17

1 INNLEDNING

Statsforvalteren i Innlandet arbeider med supplerende vern av verdifull natur i fylket. Som grunnlag for verneprosessene er det behov for kartlegging av naturforhold i kandidatområdene. I denne sammenheng fikk Miljøfaglig Utredning i 2024 bl.a. i oppdrag å kartlegge naturverdier på Merramyra i Kongsvinger kommune.

Kart

Oppdraget innbefattet kartlegging av naturtyper etter Miljødirektoratets instruks, en heldekkende kartlegging av grunntyper etter NiN og artskartlegging. Dette vil gi informasjon om forekomst av rødlistet natur og et grunnlag for verdisetting av naturen i det kartlagte området.

Rapporten presenterer resultatene fra feltarbeidet i 2024 og en oppsummering av tidligere registreringer av naturtyper og rødlistearter i områdene, samt en vurdering av områdets verneverdier når det gjelder flora og fauna.

2 METODE

2.1 Naturtypekartlegging

Kartleggingen av naturtyper ble gjennomført med en kombinasjon av metodikk for basiskartlegging av verneområder etter NiN-systemet, og kartlegging etter Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging. Disse to typene naturkartlegging kan utfylle hverandre for å gi informasjon om områdenes naturkvaliteter. I tillegg skulle områdene undersøkes for rødlistearter, rødlistede naturtyper og fremmede arter.

I dette prosjektet er det derfor følgende metodikk og lister:

- Miljødirektoratets kartleggingsinstruks M-2209 (Miljødirektoratet 2024a)
- Basiskartlegging etter NiN 2.3 (Miljødirektoratet 2024b)
- Norsk rødliste for arter (Artsdatabanken 2021)
- Norsk rødliste for naturtyper i Norge (Artsdatabanken 2018)
- Norsk fremmedartsliste (Artsdatabanken 2023)

Kartlegging av naturtyper etter Miljødirektoratets instruks bygger på NiN, og naturtyper er valgt ut enten fordi de er rødlistet eller har spesielle økologiske funksjoner. I kartleggingsinstruksen blir lokalitetene gitt en økologisk kvalitet på en femdelst skala, basert på lokalitetens skår for tilstand og naturmangfold etter vurdering av ulike, naturtypespesifikke parametere. Kvalitetskategoriene er vist i tekstboks 1.

Tekstboks 1. Kategorier for lokalitetskvalitet:

Svært høy kvalitet
Høy kvalitet
Moderat kvalitet
Lav kvalitet
Svært lav kvalitet

Forekomst av rødlistearter er et vesentlig kriterium for å verdsette en lokalitet eller et større område. Rødlistestatus for arter er basert på gjeldende norsk rødliste (Artsdatabanken 2021). De fem kategoriene i rødlista er vist i tekstboks 2.

Området har tidligere blitt kartlagt etter DN-håndbok 13 ved hjelp av stereotolkning og digitale flybilder. Hele myra er skilt ut som én svært viktig lokalitet (Miljødirektoratet 2024c).

Tekstboks 2. Rødlistestatus:

CR = kritisk truet (Critically Endangered)
EN = sterkt truet (Endangered)
VU = sårbar (Vulnerable)
NT = nær truet (Near Threatened)
DD = datamangel (Data Deficient)

2.2 Kartleggingsverktøy

Miljødirektoratet har fått utviklet egne applikasjoner til iPad, «NiN-app» og «Arter-app», for registrering av NiN-data og arter i felt. Med topografisk kart eller ortofoto som underlag tegnes georefererte polygoner som kan tilegnes egenskapsdata basert på NiN-metodikken, i et eget lag i NiN-appen. Data leveres gjennom NiN-web etter validering. I Arter-app registreres georefererte punkter som tilknyttes egenskaper som artsnavn, antall, osv. Artsdata eksporteres og leveres gjennom Artsobservasjoner.

2.3 Gjennomføring av feltarbeid

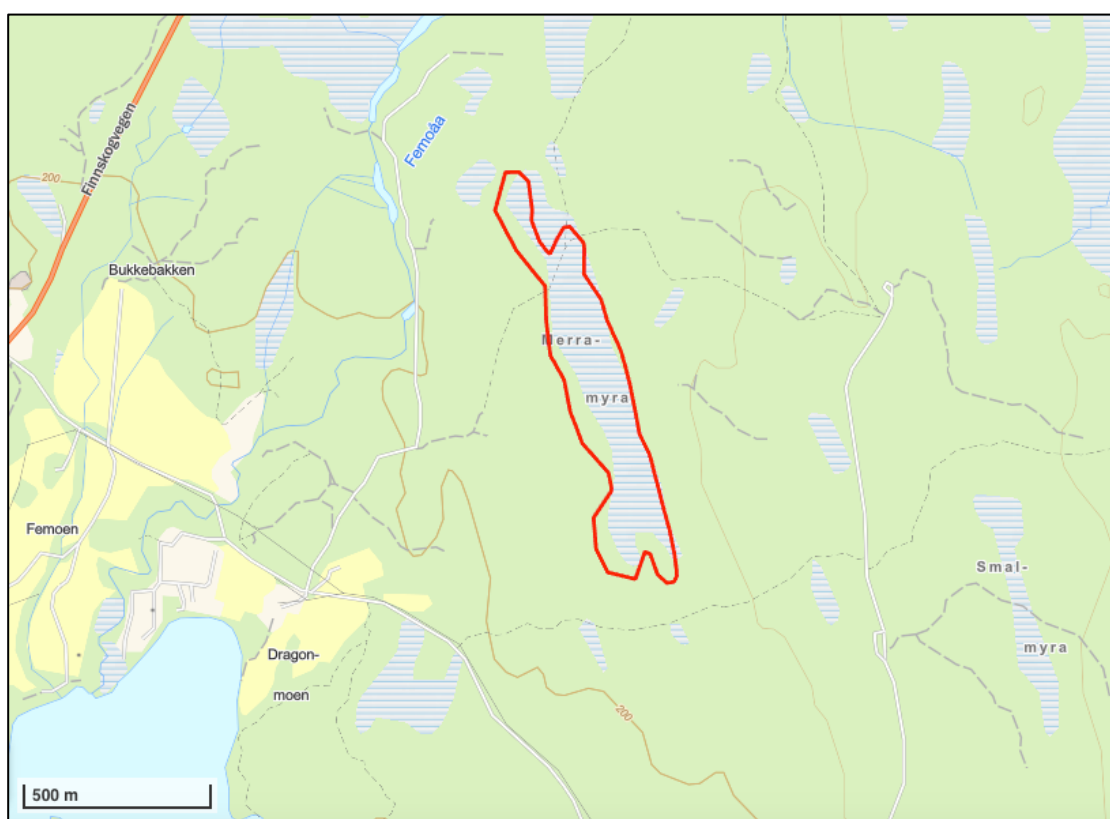
Feltarbeidet i 2024 foregikk i november, i overskyet vær.

3 TIDLIGERE REGISTRERINGER

Områdene er ikke tidligere kartlagt etter Miljødirektoratets instruks. Deler av myrområdet er tidligere kartlagt etter DN-håndbok 13. Det er utfigurert en polygon med naturtype *intakt lavlandsmyr i Innlandet*, av utforming *blanding mellom jordvannsmyr og nedbørsmyr*, med verdi *svært viktig* (A). Lokaliteten er avgrenset og klassifisert ved hjelp av stereotolkning av digitale flybilder og ble ikke besøkt i felt i forbindelse med denne kartleggingen (Miljødirektoratet 2024c). Den er også tidligere beskrevet av Kystvåg mfl. (2008) og Lyngstad mfl. (2015).

I faktaarket knyttet til denne lokaliteten er det fremhevet tilstedeværelsen av et intakt massiv eksentrisk høymyr. Teksten fra faktaarket er gjengitt nærmest i sin helhet under kapittel 4.2.

Det er ingen tidligere registreringer på Artskart.

Figur 1. Utredningsområdet for supplerende vern Merramyra.

4 NATURTYPER OG FLORA

4.1 Generelle naturforhold

Utredningsområdet ligger i et grunnfjellsområde med granitt/øyegranitt og har derfor en lite kravfull flora.

Området ligger i sørboreal vegetasjonssone (SB) og overgangsvegetasjonsseksjon (OC), der floraen er tydelig preget av østlige trekk.

Dyp torv og myr utgjør mesteparten av området. Noen smale parti morenemateriale kommer inn i vest og sør. Området er ellers omkranset av morenemateriale.

4.2 Naturmangfold

Området er godt beskrevet i teksten fra faktaarket knyttet til DN-håndbok 13 lokaliteten: «Dette ombrotrofe myrkomplekset domineres av et langsmalt massiv eksentrisk høgmyr med toppunkt nær vestkanten, litt nord for midten på komplekset. Det er tydelige eksentriske strukturer mot nord og nordøst, og utydelige eksentriske strukturer mot øst og sørøst. Et antatt minerotroft dråg er inkludert i massivet, det går langs vestkanten fra litt sør for toppunktet og sørover på myra (kan være 2-3 dråg). Dette er klassifisert som ett massiv, alternativet er 5-6 små ombrotrofe massiv. I nord er det et par massiver flatmyr, likeens er det et flatmyrmasniv i vest. I sør er det to planmyrmassiver uten markerte strukturer, men disse myrene omfatter minerotrof vegetasjon i form av dråg. Myrflata på planmyrene har for det meste trebevokst tuevegetasjon. Myra er intakt.» (Miljødirektoratet 2024c).

Under NIN-kartleggingen i 2024 er det etter instruksjonen avgrenset en mellomstor eksentrisk høgmyr med jordvannsmyr og nødbørsmyr med fattig preg (V3-E1 og V1-E1) sentralt i området. Denne eksentriske høgmyren utgjør brotparten av utredningsområdet. Den konsentriske høgmyren er flankert av to sørlige nedbørsmyrer (V3-C2), én i nord og én i sør. I tillegg finnes et parti sumpskog i sør (V2-C1). Denne sumpskogen er tresatt med trær mellom 100 og 120 år, og er derfor også utfigurert som gammel fattig sumpskog etter instruksjonen. Av natur som ikke innfrir krav til utfigurering etter instruksjonen finnes to kalkfattige åpne jordvannsmyrer i nord og én helt i sørvest (V1-C5 og V1-C1), én intermediær jordvannsmyr (V1-C6) i sørvest, samt enkelte myr-øyer og smale partier i områdets ytterkanter – sistnevnte med fastmarksskog i utformingene bærlyngskog, lyngskog og lavskog (T4-C5, T4-C9 og T4-C13).

Det er stort sett registrert mer trivielle og lite krevende arter som sveltstarr, dystarr, sivblom, hvitmyrak, strengstarr, molte, torvull, blokkebær, røsslyng og tyttebær. Furu er dominerende treslag i hele området.

Sørvest på myra ble det registrert en forekomst av finnmarkspors, som utgjør et noe uvanlig innslag så langt sør i landet. Arten ble registrert sørvest på myra, i en nedbørsmyr, tett på i overgangen mellom fastmark og våtmark. Populasjonen utgjorde et antatt eldre kratt som sannsynligvis er noe større enn 30 m² i utbredelse.

Utenfor utredningsområdet, i skråningen opp mot Merramyberg i sørøst, finnes enkelte spredte gamle brannstubber. Disse ble oppdaget ved en tilfeldighet på vei inn til området. Brannstubbene sto i den sørvestre delen av skråningen. Det er usikkert om det finnes flere slike partier andre steder nær den foreslått vernegrensen. I dette partiet fantes det også flere grove furutrær, stående død barkløs furu av større dimensjon og spredt liggende død ved i varierende dimensjon og nedbrytningsgrad, på blokkmark med lavskog/bærlyngskog. Denne observasjonen gjelder bare for et mindre utsnitt av skråningen, nærmest myra i sørvest, men det antas at dette preget er

gjeldende for hele skråningen. Videre er hele denne skråningen markert som over 150 år gammel skog i skogbestandskart (NIBIO 2024). Skråningen kan ha et visst potensiale for rødlistede arter av både lav, mose, sopp og karplanter. Gamle nok brannstubber er blant annet et passende habitat for lys og mørk brannstubbelav (begge VU).

4.3 Bilder

Figur 2. Utsnitt av jordvannsmyra i nord. Foto: Knut Hessen.

Figur 3. Utsnitt av kantskogen i sørvest. Fastmark med lavskog og bærlyngskog. Foto: Knut Hessen.

Figur 4. Bildet er tatt fra vestsiden av den kosentriske høymyra, i retning nord, omtrent 200 meter sør for toppunktet, i nedkant av et større parti med jordvannsmyr. Foto: Knut Hessen.

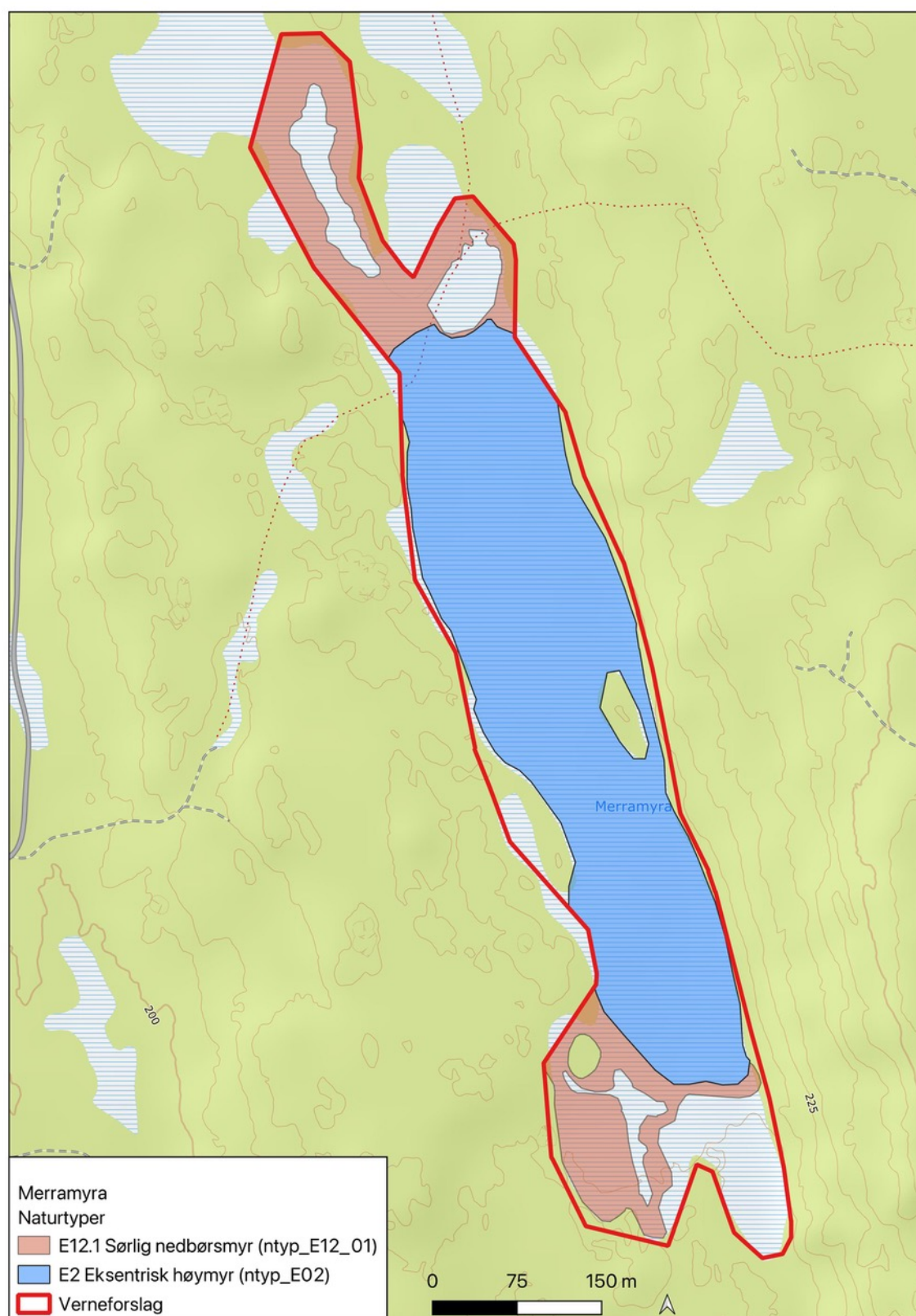
Figur 5. Ett kratt Finnmarkspors finnes nær kantskogen på nedbørsmyra i sørvest. Foto: Knut Hessen.

Figur 7. Det lå et drag til snøscooter for skiløypepreparering i myra. Omtrent plassering er angitt med rød sirkel i kartutsnittet på bildet over. Foto: Knut Hessen.

Figur 6. Begge bilder er fra utenfor prosjektområdet. Bildene er tatt i et mindre utsnitt av skråningen fra søndre del av Merramyra, opp mot Merraberg. Bildet til venstre viser en av flere brannstubber som finnes her. Bildet til høyre viser en samling stående døde furutrær. På begge bildene vises i tillegg noe grovere furutrær og noen antatt biologisk gamle grantrær. Foto: Knut Hessen.

Figur 8. Kartlagte naturtyper etter Miljødirektoratets instruks. Det er i tillegg utfigurert en gammel fattig sumpskog i alt arealet som utgjør myr i det sørvestre hjørnet på kartet. Denne lokaliteten ble utfigurert etter at kartet over ble laget. Lokaliteten med gammel fattig sumpskog vil være synlig i Naturbase fra februar 2025.

Tabell 1. Oversikt over kartlagte naturtyper etter Miljødirektoratets instruks i utredningsområdet Merramyra.

Områdenavn NiN Id	Naturtype (rødlistekategori)	Tilstand	Natur- mangfold	Kvalitet	Areal
Merramyra 1 NINFP2410183165	Eksentrisk høymyr (EN)	God	Stort	Svært høy	88322 m2
Merramyra 2 NINFP2410183156	Sørlig nedbørsmyr (NT)	God	Moderat	Høy	20998 m2
Merramyra 3 NINFP2410184106	Sørlig nedbørsmyr (NT)	God	Moderat	Høy	13876 m2
Merramyra 4 NINFP2410184226	Gammel fattig sumpskog	God	Moderat	Høy	10730 m2

4.4 Forvaltningsrelevante problemstillinger

Det ligger et snøscooter-drag til preparering av skiløyper mot sørvest i myra. Dette bør fjernes.

I skråningen sørvest for utredningsområdet ble under befaringen, på vei inn til området, observert noen spredte brannstubber. Det finnes også noen stående døde barkløse furutrær her. Hele skråningen er ikke undersøkt. Det er kun et mindre parti mot myra i sørvest som tilfeldigvis ble passert. Spredt liggende død ved i varierende størrelse finnes også her. Det antas at preget med brannstubber og spredt liggende/stående ved fortsetter i større deler av denne skråningen. Skogen i dette partiet er videre estimert til å være over 160 år (NIBIO 2024). Det antas sannsynlig at dette partiet kan huse rødlistearter innen artsgruppene karplanter, sopp, lav og mose. Det kan vurderes om området er aktuelt for å inkluderes i det allerede foreslåtte verneområdet.

4.5 Usikkerhet og alternative valg

Det finnes spredt flere eldre både gran og furutrær i utredningsområdet. Det er ikke usannsynlig at en grundigere kartlegging av spesielt lav knyttet til eldre skog kunne påvist rødlistearter.

Det er ellers en viss usikkerhet knyttet til presis avgrensning av den konsentriske høymyra, med glidende overganger mellom denne og både nedbørsmyr og jordvannsmyr, som ellers inngår i naturtypen. Det er tatt et valg basert på myrstrukturer og kartleggers tolkning av teksten i instruksjonen (Miljødirektoratet 2024a), med en nøyaktighet for lokaliteten satt til 20 – 50 m.

4.6 Forekomst av rødlistearter

Området har gjennomgående en lite artsrik flora, og det er ikke kartlagt rødlistede arter.

5 FUGL OG ANNEN FAUNA

Det forekommer ingen tidligere, og det ble ikke under kartleggingen i 2024 gjort registreringer av fugl eller annen fauna. Potensialet som hekkeområde for våtmarksfugl er også begrenset pga. lite vannpytter ol. og myras beskjedne størrelse.

6 SAMLET VURDERING AV NATURVERDIER

6.1 Naturtyper og flora

Det kartlagte områdets viktigste naturverdier er knyttet til det store intakte myrpartiet som preger området, hvor en intakt konsentrisk planmyr utgjør den største andelen. Denne er flankert av to sørlige nedbørsmyrer, én i nord og én i sør. Det er også utfigurert en gammel fattig sumpskog i sørvest. Det er lite til ingen slitasje på myra og ingen øvrige inngrep eller forstyrrelser, med unntak av et gjenlagt snøscooter-drag til løypepreparering (Se Figur. 7). Det finnes spredt eldre trær av gran og furu på myra, hvorav de fleste er vekstbegrenset og småvokste. Et større parti med gammel normalskog finnes i sør, hovedsakelig representert som gammel fattig sumpskog.

Det finnes partier markert som eldre skog rundt myra, utenfor prosjektområdet (NIBIO 2024), i nord, vest og sørøst. Partier med spredte brannstubber og stående/liggende død ved av variert dimensjon ble observert i et mindre parti inntil myra, men utenfor prosjektområdet i sørøst. Å ha eldre skog tett på området vil kunne øke dets naturverdier. Da disse partiene ikke inngår i prosjektområdet er de ikke undersøkt, eller inkludert i verdivurderingen.

Floraen generelt er ordinær, men finnmarkspors utgjør et mindre vanlig innslag.

For naturtyper, med en intakt eksentrisk høymyr, to sørlige nedbørsmyrer og en gammel fattig sumpskog, alle med god tilstand, vurderes Merramyra å ha svært stor verdi.

Eksentrisk høymyr er rødlistet som sterkt truet. At det finnes en intakt forekomst av denne utformingen innenfor utredningsområdet, veier tungt i denne vurderingen. Så mye som 80 % av eksentriske høymyrer i Norge i dag er antatt å ha en form for inngrep (Artsdatabanken 2018). Sørlig nedbørsmyr er også en rødlistet naturtype i kategori nær truet. Gammel fattig sumpskog er ikke en rødlistet naturtype, men er en naturtype med sentral økosystemfunksjon.

6.2 Fugl

Det foreligger ingen observasjoner av fugl som kan gi indikasjoner på områdets verdi for denne artsgruppa.

7 KILDER

Artsdatabanken 2018. Norsk rødliste for naturtyper 2018.

<https://www.artsdatabanken.no/rodlisteformaturtyper>

Artsdatabanken 2021. Norsk rødliste for arter 2021.

<https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/>

Artsdatabanken 2023. Fremmedartslista 2023. xx

Artsdatabanken 2024a. Natur i Norge. Hentet 30.1.2024 fra <https://www.artsdatabanken.no/NiN>

Artsdatabanken 2024b. Artskart. Hentet 30.1.2024 fra <https://artskart.artsdatabanken.no/>

Artsdatabanken 2024c. Rødlista for arter 2021. Hentet 30.1.2024 fra

<https://artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/30413>

Kystvåg, E. K., Klepsland, J. T. & Reiso, S. 2008. Naturtypekartlegging i Kongsvinger kommune 2007. BioFokus-rapport 2008-9, 55 s. (Oppgitt lenke fra DN-13 faktaark var ikke tilgjengelig når forsøkt hentet 30.1.2024) - <http://biolitt.biofokus.no/rapporter/biofokus-rapport/biofokusrapport2008-9.pdf>

Lyngstad, A. & Vold, E. M. 2015. Kartlegging av typisk høgmyr ved hjelp av flybilder. Østfold, Akershus og sørlige deler av Hedmark. NTNU Naturhistorisk rapport 2015-3 193 s.

Lyngstad, A., Holm, K.R., Moen, A. & Øien, D.-I 2012. Flybildetolkning av høgmyr i Solørrområdet, Hedmark. NTNU, Rapport botanisk serie 2012-3. 47 s. + vedlegg. Hentet 30.1.2024 fra <https://www.ntnu.no/documents/10476/1262347829/2015-3+Rapport+-+h%C3%B8gmyr+flybilder.pdf>

Miljødirektoratet 2022. Kartleggingsinstruks – Kartlegging av terrestriske Naturtyper etter NiN2. M-2209.

Miljødirektoratet 2024a. Kartleggingsinstruks – Kartlegging av terrestriske Naturtyper etter NiN2. M-2209.

Miljødirektoratet 2024c. Naturbase. Hentet 30.1.2024 fra

<https://geocortex02.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=naturbase>

NGU 2024a. Norges geologisk undersøkelse. Berggrunnskart. Hentet xx30.01.2024 fra

https://geo.ngu.no/kart/berggrunn_mobil/

NGU 2024b. Norges geologisk undersøkelse. Løsmassekart. Hentet xx30.01.2024 fra

https://geo.ngu.no/kart/losmasse_mobil/

NIBIO 20204. Kilden. Hentet 30.12.2024 fra

<https://geocortex02.miljodirektoratet.no/vertigisstudio/web/?app=371c3d37f6b84d519d2ec988e44764fa>

Miljøfaglig Utredning AS ble etablert i 1988. Firmaet tilbyr miljøfaglig rådgivning. Virksomhetsområdet omfatter blant annet:

- Kartlegging og konsekvensanalyse på fagtema naturmangfold
- Skjøtselsplaner og forvaltningsplaner
- Utarbeiding av kart (illustrasjonskart og GIS)
- FoU-virksomhet
- Kurs og foredrag

Hjemmeside: www.mfu.no

Org.nr.: 984494068 MVA